

VERKIEZINGSPROGRAMMA FRYSLÂN

**PROVINCIALE
STATEN
VERKIEZINGEN
15.03.23**

qBBB

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

DE VISIE EN MISSIE BBB FRYSLÂN

BBB Fryslân brengt burgers en boeren in beweging. We komen op voor alle inwoners die zich niet herkennen in het Haagse beleid dat steeds verder van het Fryske platteland komt te staan. BBB Fryslân zet zich daarom in voor gezonde burgers, een gezonde maatschappij, een gezonde (maak)economie en gezond wonen; dichtbij, sociaal en met een grote onderlinge verbondenheid. Met als basis een transparante, eerlijke, integere en hulpvaardige overheid voor iedereen. De overheid is er voor haar burgers en niet andersom.

De waardering van burgers voor boeren en van boeren voor burgers is onverminderd groot. Boeren kunnen niet zonder burgers, burgers niet zonder boeren. De toenemende aandacht voor de herkomst en productieomstandigheden van voedsel en de houdbaarheid van onze leefomgeving vraagt een intensiever contact tussen burgers en boeren en een versterking van het wederzijds begrip. Alleen samen, op basis van gedeelde visie en waarden kunnen we vormgeven aan welvaart en welvaren.

De groei van steden en de toenemende individualisering creëert in de randstad een samenleving die wat verder af staat van de fysieke leefomgeving, de primaire sectoren en een samenleving van verbonden mensen. Het platteland is goed voor pakweg 5 à 6 miljoen inwoners (boeren en burgers) van Nederland en in oppervlakte beslaat het > 80 % van onze geografie. Op het Fryske platteland is er een andere dynamiek en levensstijl, waarin de fysieke leefomgeving, burenhulp en samen problemen oplossen vanzelfsprekend zijn. Om de leefbaarheid in de stad te vergroten wil BBB Fryslân dit “Noaberschap”, of zoals we in het Frysk zeggen “Mienskip”, tussen steden en de omringende dorpen versterken.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

KERNWAARDEN BBB

MIENSKIP (NOABERSCHAP)

- We geven om elkaar en werken respectvol samen.
- Er voor elkaar zijn is vanzelfsprekend.

GULDEN REGEL

- Behandel de ander zoals je zelf behandeld wilt worden.
- Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet.
- Wees betrouwbaar, eerlijk, oprecht en respectvol.
- Iedereen is gelijk. Transparant, helder en open.

AUTHENTIEK

- Blijf jezelf, doe gewoon, wees positief (het glas is halfvol). Humorvol.
- Geen arrogantie, geen spatjes.

PROFESSIONEEL

- Kijk vooruit, naar de lange(re) termijn. Goede stijl & houding.
- Stel het algemeen belang boven het persoonlijk belang.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

TOEKOMST VAN DE PROVINCIE FRYSLÂN

De provincie Fryslân is een midden bestuur (tussen Rijk en gemeenten) waar Friezen zich in sterke mate mee verbonden voelen. Het doel van BBB Fryslân is dan ook dat alle inwoners van Fryslân gezond en plezierig kunnen wonen, werken en recreëren. We sporen inwoners aan om mee te denken en te werken aan een provincie waar alle inwoners zich thuis voelen. We werken samen als partner, met andere overheden, bedrijven en burgers om deze maatschappelijke opgaven te realiseren.

INLEIDING: **ELTSE DEI BBBETTER**

“Flean op! Wy sjonge it bêste lân fan d'ierde”

Als we het beste land van de aarde bezingen in het Frysk volkslied, dan hebben we het over ons Fryslân. Een unieke plattelandsprovincie waar we dankzij onze eigen taal, onze eigen cultuur en onze eigen historie ‘thuis’ voelen. Dat wil BBB Fryslân niet alleen koesteren maar ook versterken op het krachtige platteland en in de sterke steden, waar we wonen en werken. Daarbij weten we als geen ander ons welzijn op waarde te schatten. Wij Friezen zijn niets voor niets het gelukkigst van alle Nederlanders. Toch merken we dat dit laatste steeds meer onder druk is komen te staan. Denk hierbij aan de toenemende woningkrapte, de stijgende vaste lasten, inflatie, olopende regel-druk op agrarische sector en de groeiende personeelstekorten in zorg, onderwijs en vele andere servicegerichte beroepen. Die toenemende druk op onze regio is niet uit de lucht gegrepen. We horen het van onze burgers en boeren, we zien het aan de leefomgeving en aan de mensen, sterker nog; we maken het zelf mee.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

BBB Fryslân vindt het daarom tijd voor een andere aanpak. Tijd voor andere politiek. Tijd om de handen uit de mouwen te steken. Tijd voor de overheid én politiek om aan het werk te gaan. Met gezond 'nuchter' verstand en 'boerbürgerbeleid' willen we naar een transparante overheid, waarbij inwoners centraal staan en mee kunnen praten en/of bepalen over keuzes in hun leefomgeving. Daarbij streven we naar een provincie die ervan uitgaat dat boeren en burgers betrouwbaar zijn en naar een provincie die er op vertrouwt dat burgers en boeren het beste voor en met elkaar hebben. Als het aan BBB Fryslân ligt, komt er een provinciale overheid die stimuleert, in plaats van (over)reguleert. Die vertrouwt in plaats van afstraft. Zodat er voor burgers, boeren en ondernemers ruimte blijft en ontstaat in onze prachtige provincie.

In dit verkiezingsprogramma komt van alles aan bod. Van cultuur tot landschap, van industrie en economie tot leefbaarheid en maatschappij; BBB is er voor alle inwoners van Fryslân. Een leefbare, veilige en gezonde provincie is waar BBB Fryslân dus voor staat. Samen met u gaan wij bijdragen aan kansen en mogelijkheden voor alle inwoners van Fryslân en de identiteit van onze provincie. De bestaande identiteit niet alleen behouden, maar juist versterken. We gaan keihard aan de slag om het geluid van BBB in ons mooie Fryslân te laten horen. We weten wat ons te doen staat en waar we aan moeten werken: versterken, vertrouwen en verbinden. Daar hebben we iedereen in Fryslân bij nodig.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1: GEZONDE BODEM, PLANTEN EN DIEREN	11
“Landbouw, Natuur, Water, Stikstof, Biodiversiteit”	
HOOFDSTUK 2: GEZONDE BURGERS	16
“Zorg, Welzijn, Gelijkwaardigheid”	
HOOFDSTUK 3: GEZONDE MAATSCHAPPIJ	19
“Omgeving, Landschap, Energietransitie, Windmolens/zonneparken”	
HOOFDSTUK 4: GEZONDE MAATSCHAPPIJ	23
“Leefbaarheid, Burgerparticipatie, Transparantie, Privacy, Digitaal”	
HOOFDSTUK 5: GEZONDE MAATSCHAPPIJ	27
“Erfgoed, Cultuur, Tradities, Taal, Sport”	
HOOFDSTUK 6: GEZOND WONEN	30
“Wonen, Inrichting, Bestemmingsplannen”	
HOOFDSTUK 7: GEZONDE ECONOMIE	32
“OV, Bereikbaarheid, Infrastructuur”	
HOOFDSTUK 8: GEZONDE ECONOMIE	35
“Lokaal, MKB, Bedrijvigheid, Recreatie”	

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 1: GEZONDE BODEM, PLANTEN EN DIEREN

“Landbouw, Natuur, Water, Stikstof, Biodiversiteit”

Een sterke natuur en productieve en duurzame landbouw gaan prima samen. Biodiversiteit en agrarische activiteiten beginnen met een gezonde bodem en zorgvuldig waterbeheer. Boeren, burgers en ondernemingen dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor natuur, water en biodiversiteit. Zowel in het stedelijk gebied als in het buitengebied. Ze maken samen keuzes voor duurzaam uitvoerbaar beleid. In dit beleid staan versterken van natuur en agro-economie centraal. Boeren hebben in het buitengebied een actieve rol om natuurdoelstellingen, landschapsbeheer en voedselproductie te realiseren. Daarbij speelt de waterhuishouding ook een grote rol in de kwaliteit van de buitenruimte. BBB Fryslân vindt het erg belangrijk dat de provincie een goede samenwerking heeft met de waterschappen om de waterhuishouding te verbeteren en op een realistische wijze te werken aan verduurzaming.

HOOFDSTUK 2: GEZONDE BURGERS

“Zorg, Welzijn, Gelijkwaardigheid”

Gezondheid is één van de belangrijkste zaken in het leven van mensen. In de visie van BBB Fryslân is gezondheid het resultaat van een samenspel tussen individu en omgeving. We zijn gelijkwaardig en inclusief, ieder individu is anders maar iedereen hoort erbij! Gezondheid heeft een belangrijke relatie met je plek en plaats in de maatschappij en de mate waarin je deelt in welvaart. De provincie kan een belangrijke bijdrage leveren aan een gezonde omgeving waarbinnen iedereen mee kan doen. Dat gaat het best wanneer de provincie dat doet in samenspraak met de omgeving. We geloven in een integrale omgevingsgerichte aanpak die inspeelt op wat er leeft bij inwoners. Een aanpak samen met (maatschappelijke) organisaties, gemeenten en de inwoners zelf. Niet elke wijk, streek of dorp kan zelf invulling geven aan wensen en ook hebben instellingen de faciliteiten die nodig zijn voor gezonde burgers niet altijd beschikbaar. Daarom is de noodzaak dat de provincie coördineert en faciliteert om dit mogelijk te maken wat regionaal/lokaal niet haalbaar is. Uiteraard geldt dit ook op het gebied van preventie.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 3: GEZONDE MAATSCHAPPIJ

“Omgeving, Landschap, Energietransitie, Windmolens/zonneparken”

Verduurzaming begint met het verminderen van het gebruik van energie. Dat kunnen burgers en bedrijven samen vormgeven. Er is energiewinst te halen wanneer de provincie dit met beleid faciliteert en stimuleert. De noodzaak om andere energiebronnen aan te boren is evident en wat BBB Fryslân betreft hebben burgers en bedrijven samen de kritische massa en de ruimte om energie op te wekken waar deze ook wordt gebruikt. Zonne-energie opwekken binnen de bestaande bebouwde ruimte, zoals op daken, is niet alleen milieu-efficiënt maar ook ruimte en infrastructuur efficiënt. Zo wordt energie een democratisch goed en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zien een noodzaak voor burgerparticipatie in energievoorziening. Alleen op die wijze ontstaat er draagvlak. BBB Fryslân kijkt daarbij ook naar andere energie-alternatieven.

HOOFDSTUK 4: GEZONDE MAATSCHAPPIJ

“Leefbaarheid, Burgerparticipatie, Transparantie, Privacy, Digitaal”

De toenemende polarisatie tussen bevolkingsgroepen en de toegenomen wens van burgers om gehoord te worden zijn thema's die centraal staan in politiek, bestuur en besluitvorming in de toekomst. Er zijn meerdere “kloven te dichten”! Voor BBB Fryslân staat burgerparticipatie centraal in toekomstig beleid. Geen nieuwe structuren, maar het beter inzetten van bestaande maatschappelijke structuren is het devies. Participatie gedijt alleen bij transparantie over die participatie en over besluitvorming en hier ligt een belangrijke rol voor het provinciaal bestuur. De wereld wordt steeds meer digitaal, dat zien we ook als een kans zo lang we iedereen daar maar in mee kunnen krijgen en mensen die dat niet bijhouden, te ondersteunen. Digitalisering biedt het provinciaal bestuur middelen om te verbinden en zo om dichterbij haar burgers en bedrijven te staan. Naast dat het een kans is, dient wel afgewogen te worden wanneer het effectief is om digitaal contact in te zetten bij het communiceren met burgers. Er zijn situaties te bedenken waarbij een fysieke bijeenkomst effectiever zou kunnen zijn, dan een online meeting. Dit versterkt gelijkwaardigheid, verbinding en het herstel van vertrouwen.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 5: GEZONDE MAATSCHAPPIJ

“Erfgoed, Cultuur, Tradities, Taal, Sport”

De cultuurhistorische geschiedenis van Fryslân en haar prachtige eigen Fryske taal is groot. Daarom hecht BBB Fryslân veel waarde aan het in stand houden en ondersteunen van een gevarieerd en breed aanbod op het gebied van erfgoed, cultuur, traditie en sport. Dit zijn verbindende elementen in onze samenleving en BBB Fryslân vindt dat burgers uitgenodigd mogen worden om ook zelf initiatieven te ontplooiën die daaraan bijdragen. In een gehaaste samenleving dragen recreatie en buitensporten bij aan verbinding en welbevinden van burgers. De provincie Fryslân is bij uitstek een provincie die zich daarvoor leent.

HOOFDSTUK 6: GEZOND WONEN

“Wonen, Inrichting, Bestemmingsplannen”

Iedere burger een thuis! Dat is de laatste jaren geen vanzelfsprekendheid meer. In de Provincie Fryslân moet meer woonruimte gecreëerd kunnen worden. BBB Fryslân ziet kansen zowel binnen bestaande contouren als daarbuiten, indien inpasbaar vanuit de omgevingskwaliteit. We creëren kansen door meer ruimte te geven aan herbestemmen van woonvormen, waardoor de doorstroom tussen generaties makkelijker verloopt. De provincie is bij uitstek in staat om te sturen op aspecten als toewijzingen en zelfbewoning. Op deze wijze ontstaat een eerlijk speelveld in de provincie, in stad en op het platteland. Daarnaast is er een bouwopgave, die we vormgeven voornamelijk in de steden en dorpen waar nodig, passend in de omgevingskwaliteit, in het buitengebied. Beleidsmatig versimpelen en versnellen kan ook hier kansen bieden. We staan voor een woonbeleid gericht op duurzaamheid en met respect voor inspraak, ruimtelijke en natuurkwaliteit.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 7: GEZONDE ECONOMIE

“OV, Bereikbaarheid, Infrastructuur”

Bijna iedereen is dagelijks onderweg. Naar werk, familie, en vrienden. BBB Fryslân vindt het belangrijk dat iedereen goede toegang heeft tot vervoer en zich vrij kan bewegen binnen onze provincie. Een goede infrastructuur verbindt en brengt de economie in beweging! Versterking van openbaar vervoer in stad en streek is het devies. Beschikbaarheid, comfort en betaalbaarheid zijn de aanjagers voor verduurzaming van mobiliteit in de breedste zin. Door de juiste aanmoediging kan de provincie verduurzaming van mobiliteit faciliteren. Er is steeds meer digitalisering in de economie en de maatschappij en de digitale snelweg is een belangrijk deel van de mobiliteit van de toekomst.

HOOFDSTUK 8: GEZONDE ECONOMIE

“Lokaal, MKB, Bedrijvigheid, Recreatie”

BBB Fryslân vindt een gezonde economie van groot belang voor de leefbaarheid in de provincie. Om die leefbaarheid op het platteland te behouden dient de provincie de lokale economie krachtig te ondersteunen. De provincie hoort actief te zijn in het creëren van werkgelegenheid, het scheppen van een goede infrastructuur, en het bevorderen van ontwikkeling en groei van bedrijven. BBB Fryslân staat voor een degelijk financieel beleid, gebaseerd op doelmatigheid waarbij de lasten eerlijk verdeeld zijn tussen burgers en bedrijven. Investeren doen we nooit alleen, maar altijd samen. Hiermee vergroot je de impact en het resultaat van investeringen. We versterken de recreatieve mogelijkheden, voor inwoners van de provincie Fryslân en omstreken en tegelijkertijd borgen we de omgeving en leefkwaliteit.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 1: GEZONDE BODEM, PLANTEN EN DIEREN

“Landbouw, Natuur, Water, Stikstof, Biodiversiteit”

LANDBOUW

BBB Fryslân is ‘grutsk’ op de Fryske boeren, tuinders en vissers, dankzij hen staat Fryslân bij uitstek te boek als landbouwprovincie. Het sociale en economische belang van de landbouw is zeer groot in Fryslân ten opzichte van de rest van Nederland. Zo biedt de landbouwsector een directe werkgelegenheid aan ruim 30 duizend mensen, dat is 10 procent van alle Friese werkenden. Daarnaast draagt de landbouw met een waarde van €2,13 miljard in totaal 37 procent bij aan de totale Friese export. Naast genoemde sociaaleconomische belangen, draagt de boer ook een grote steen bij aan de leefbaarheid van het Fryske platteland. Denk hierbij aan natuurbeheer, weidevogelbeheer, waterbeheer, verenigingsleven, energie-voorziening en educatie.

Ondanks deze enorme bijdragen voelen de boeren en tuinders zich steeds meer miskend, omdat de algemene waardering voor de landbouwsector onder druk staat. Dat komt vooral door herhalende negatieve framing, die aangewakkerd wordt door organisaties en instanties die de landbouw uit Nederland liever zien verdwijnen. In combinatie met een toenemende wet- en regelgeving tegen de boer leidt dit ertoe dat het plezier en de lust om verder te ondernemen en te ontwikkelen afneemt. BBB Fryslân wil juist de plek van de boer en de agrarische sector waarborgen, aangezien de boeren en de sector essentieel onderdeel zijn van onze Fryske maatschappij en plattelandscultuur. Om dat te bewerkstelligen, zetten we in op de Wet Recht op Landbouw. Hiermee borgen we het bestaansrecht van de agrarische sector in de provincie en voorkomen we grotendeels jarenlange procedures van mensen en organisaties, die geen directe belangen hebben bij ontwikkeling of modernisering van boerenbedrijven.

NATUUR EN WATER

Met de Waddenzee, het IJsselmeer, de Fryske meren en de diverse cultuurhistorische landschappen is Fryslân rijk aan natuur. Al het natuurschoon wat onze provincie herbergt staat in nauw verband met onze leefomgeving, de land- en tuinbouwsector en de recreatiesector. Voor de provincie is er een duidelijke rol weggelegd om zorgvuldig om te gaan met de aanwezige natuur.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

BBB Fryslân is van mening dat het natuurbeleid en natuurbeheer samen moeten gaan met agrarische en recreatieve activiteiten. Er moet een juiste balans komen tussen beschermen, beleven en benutten van de natuur, want de natuur in onze provincie is niet een opzichzelfstaand 'systeem'. Daarbij is ons uitgangspunt dat natuur niet moet concurreren met voedselproductie. Voor het beheer van de natuur zien we een grotere rol voor boeren en agrarische collectieven weggelegd, want het meest efficiënte natuurbeheer is agrarisch natuurbeheer.

Daarnaast staat BBB Fryslân voor een zorgvuldig provinciaal waterbeleid, waarin veilig, voldoende en schoon water(beheer) de kernpunten zijn. Hierbij streven we naar een waterbeheer dat rekening houdt met de belangen van de land- en tuinbouw, recreatie en natuur. In de uitvoering van beleid, verlening van vergunning of handhaving staan waarneming, gemeten waarden en wetenschap centraal. Hierbij hoort volgens ons de provincie de samenwerking met Wetterskip Fryslân op te zoeken.

STIKSTOF

Het provinciaal stikstofbeleid (Uitvoeringsprogramma Stikstof) is teveel gericht op de afbraak van de landbouw. Zo werkt de provincie bijvoorbeeld in Zuidoost-Fryslân toe naar 75 procent stikstofreductie om de Fryske natuur te herstellen en versterken. In dit beleid ligt de focus grotendeels bij opkoop van agrarische bedrijven. Hiermee wil de provincie voldoen aan de doelen die opgenomen zijn in de huidige landelijke stikstofwet. Het grote probleem van deze wet en dus ook het provinciaal beleid is dat 'stikstof' momenteel gelijkstaat aan verslechtering van natuur. Dit strookt niet met de EU-richtlijnen, die juist ruimere normen hanteren voor het in stand houden van bepaalde natuurgebieden. BBB Fryslân gaat voor ander en breder beleid, waarbij stikstof geen absoluut beleidsdoel meer is.

Sinds oudsher zijn agrarische bedrijven de stabiele economische motor onder Nederland geweest. Ten eerste kon de Nederlandse economie opgebouwd worden, omdat Nederland dankzij landbouwbeleid gericht op voldoende voedselproductie geen hongersnoden meer gekend heeft. Het huidige stikstofbeleid is er echter op gericht de landbouw en agrarische bedrijven af te bouwen.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

Dit willen we voorkomen. Een leefbaar platteland valt en staat met een vitale agrarische sector. Als de huidige energiecrisis één ding leert is het dat het bewaken van je fundamentele voorzieningen, waar voedselproductie met stip op nummer 1 staat, bovenaan de prioriteitenlijst moet staan. Dit moet de provincie waarborgen en beschermen. Het zijn sectoren zoals de landbouw, maar ook energieproductie en zorg, waar onze mensen écht niet zonder kunnen. Dat besef wil BBB Fryslân meer in de maatschappij laten landen. Daarom is het zaak dat de landelijke Wet stikstofreductie en Natuurherstel terug naar de tekentafel gaat. Een hele nieuwe wet kost veel tijd, maar om de grootste hiaten uit de bestaande wet te halen heeft BBB in de Tweede Kamer een initiatiefnota[maak hier een link van] gelanceerd.

BIODIVERSITEIT

BBB Fryslân hecht waarde aan het bevorderen van de biodiversiteit en het bodemleven. Een gezonde bodem is namelijk voor alle Friezen van belang, ongeacht of je boer of burger bent, want vaak wordt vergeten dat gezond en eerlijk voedsel begint bij een gezonde en vruchtbare bodem. Het is dus belangrijk om de bodem de zorg te geven die hij verdient en hier staan boeren, maar ook burgers aan de lat. We willen tenslotte de bodem op een goede manier doorgeven aan de volgende generatie. Bij het versterken van de biodiversiteit zien we niet alleen mogelijkheden bij natuurbeheerders en landbouwers, maar bij eenieder met stukje buitenruimte in steden en dorpen. Met meer groen in bebouwd gebied, actief beheer op invasieve exoten (planten en dieren die hier niet thuis horen), intensievere ondersteuning voor weidevogelbeheer, landschapsbeheer en wildbeheer kan de provincie de biodiversiteit een impuls geven.

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- Er komt in de provincie een stabiel, langjarig en betrouwbaar plattelandsbeleid met een langetermijnvisie, waarin vastgelegd is wie welke ruimte krijgt. Het behoud van landbouwers en landbouwgrond staat in dit beleid centraal.
- Nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied leiden niet tot beperkingen voor de bedrijfsvoering van de agrarische sector.
- De provincie richt zich op het herijken van natuur- en biodiversiteitsdoelstellingen vanuit een integraal perspectief in een gebiedsgerichte aanpak voor landbouw, natuur, en recreatie.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

- Er komt geen gedwongen opkoop of onteigening van landbouwgrond en agrarische bedrijven ten behoeve van natuur.
- Het provinciale stikstofbeleid (Uitvoeringsprogramma Stikstof) wordt gerationaliseerd, niet reductiepercentages, dieraantallen en hectares, maar natuurkwaliteit (vogel/habitat richtlijnen) zijn leidend.
- De provincie onderschrijft het belang van de glas- en tuinbouw en biedt ruimte en hulp waar nodig als het gaat om verduurzaming en innovatie voor deze sector.
- De provincie stimuleert technologische ontwikkeling in de land- en tuinbouwsector. Hierom moet er ruimte gemaakt worden voor innovatie en moeten experimenten gefaciliteerd worden.
- In het kader van het agrarische ondernemerschap komen er provinciaal geen extra inperkende regels rondom eigen natuurbeheer en recreatie.
- Stress door onzekerheid over je bestaansrecht is slecht voor de gezondheid van boeren, tuinders en vissers. Dit moet stoppen en BBB Fryslân blijft zich inzetten om ervoor te zorgen dat er weer bestaanszekerheid komt voor onze boeren, tuinders en vissers.
- Provinciale uitingen en -campagnes omtrent voedselproductie en voedselconsumptie worden eerst getoetst op waarheid en feiten.
- Er komt een structurele provinciale campagne, gefinancierd door de provincie, om burgers te stimuleren in de provincie geproduceerd voedsel te kopen.
- Boeren en burgers die bovenwettelijke maatregelen nemen voor landschap, natuur en/of biodiversiteit, de zogeheten groen-blauwe diensten, moeten daar op structurele wijze voor beloond worden.
- De natuurbeheerplannen worden herijkt en geactualiseerd naar de natuurontwikkeling in de praktijk. Uitgangspunt hierbij is dat de natuur(ontwikkeling) en de (nabije) omgeving hand in hand gaan.
- Vanuit de provincie wordt de ondersteuning van de agrarische natuurverenigingen en collectieven intensiever, want op het gebied van weidevogelbeheer, akkervogelbeheer en landschapsbeheer geven ze een belangrijke impuls aan de biodiversiteit.
- Er komt structureel provinciaal beleid voor (predatie)beheer van schadeveroorzakende diersoorten.

qBBB

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

- De provincie zet in samenwerking met andere provincies een helder afschotbeleid op voor wolven die zich herhaaldelijk vergrijpen aan landbouwhuisdieren.
- Invasieve exoten, zoals de watercrassula, het jacobskruid, de Japanse duizendknoop de Amerikaanse rivierkreeft worden door de provincie grondiger bestreden.
- Vanuit de provincie komt er actief beheer voor de enorme populaties ganzen om de toenemende ganzenschade in te perken. Daarbij wordt het consumeren van ganzenvlees aangemoedigd.
- Bermen en groenstroken in beheer van de provincie worden op een natuurlijke wijze beheerd. Er wordt alleen gemaaid waar dit strikt noodzakelijk is voor de verkeersveiligheid en daarbij worden bermten ingezaaid met bloemrijke inheemse mengsels.
- We zetten provinciale bermten, groenstroken en akkerranden in om de insecten- en bijenpopulatie te beschermen.
- Er komt meer aandacht voor groen (gras, planten en bomen) in de bebouwde ruimte (steden, dorpen, bedrijfsterreinen).
- Zoet water is essentieel voor planten, dieren en mensen. De beschikbaarheid en het behoud van zoet water heeft hoge prioriteit. De provincie streeft naar lokale redzaamheid op het gebied van (drink)water, voedsel en energie.
- Voor een praktisch uitvoerbaar mestbeleid komen er provinciale pilots met weersafhankelijk mest uitrijden (in plaats van kalenderafhankelijk).
- Initiatieven om fosfaat uit menselijke ontlasting te genereren worden bevorderd vanuit de provincie.
- Het gebruik van organische mest wordt bevorderd in provinciaal beleid en waar mogelijk vervangt het kunstmest. Het realiseren van installaties en technieken voor het be- en verwerken van organische mest wordt daarbij meegenomen.
- Planvorming van provincie en Wetterskip Fryslân voor schoon water en een goed watersysteem (met aandacht voor waterberging, verdroging en verzilting) wordt met direct betrokkenen uitgewerkt.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 2: GEZONDE BURGERS

“Zorg, Welzijn, Gelijkwaardigheid”

ZORG

De zorg in onze provincie moet toegankelijk zijn voor iedereen. Daarom is het belangrijk dat de zorg kleinschalig, eenvoudig en laagdrempelig georganiseerd wordt, zodat ook de menselijke maat terugkomt in de zorg. Afgelopen decennia heeft het steeds gezonder en gevarieerder wordende voedsel bijgedragen aan een sterk toegenomen gemiddelde leeftijd van mannen en vrouwen in Fryslân. Met de stijging van de gemiddelde leeftijd in de afgelopen jaren, zien we ook dat de druk op de zorg al die jaren toeneemt. Mede door de Covid-19 pandemie is het duidelijk geworden dat het huidige zorgstelsel aan verandering toe is. Het wordt hoog tijd dat de mens centraal komt te staan en niet zoals nu, het systeem. De organisatie en uitvoering van zorg ligt grotendeels bij de gemeentes, maar BBB Fryslân vindt dat wanneer de toegankelijkheid van zorg binnen gemeentelijke grenzen onder druk komt te staan, de provincie haar verantwoordelijkheid moet nemen om regionaal oplossingen te faciliteren.

WELZIJN

Een goede gezondheid en welzijn van de burgers begint bij gezond eten en drinken en genoeg beweging. Dat ís en blijft de grootste levensbehoefte binnen een samenleving. Naast het recht op gezond en gevarieerd voedsel dragen andere behoeftes als, betaalbaar en comfortabel wonen, veilige omgeving, goede zorg, goed onderwijs en voldoende openbare voorzieningen (openbaar vervoer, sport, bibliotheken, musea etc.) ook bij aan het welzijn en de gezondheid van de burgers. BBB Fryslân vindt het daarom zeer belangrijk dat elke burger in zijn of haar eigen buurt aanspraak kan maken op voldoende voorzieningen.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

MINDERHEDEN/GELIJKWAARDIGHEID/INCLUSIE

BBB Fryslân is er voor alle inwoners van de provincie Fryslân; ongeacht kleur of achtergrond, jong of oud, gelovig of niet gelovig, hetero, homoseksueel of sekse. Iedere inwoner mag zichzelf zijn. Jongeren horen er bij, ouderen en mensen met een beperking doen volwaardig mee. Iedere inwoner mag zich veilig, prettig maar vooral welkom voelen in onze provincie. We zetten in op een beleid dat respect voor een ander bevordert en tegelijkertijd bieden we een omgeving waarbij we, voor de overheid, de wet en het recht, allen gelijk zijn. BBB Fryslân staat voor een samenleving waar iedereen aan mee kan doen. Toegankelijkheid voor iedereen in de Fryske samenleving staat daarin centraal.

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- In het kader voor een betere zorg- en welzijnssector streven we naar voldoende financiering, die door de Rijksoverheid verstrekt wordt aan de gemeenten en provincie.
- De provincie draagt er mede zorg voor dat op met name het platteland er meer mogelijkheden voor kleinschalige zorg gerealiseerd worden.
- Op het platteland, in dorpen en buurtschappen zijn goede voorzieningen aanwezig, zodat oud en jong zich thuis blijven voelen in hun eigen regio.
- De provincie stimuleert goed regionaal bewegingsonderwijs, jeugdsport, programma's als 'Bewegen op recept' (waarbij mensen die weinig bewegen door de huisarts worden doorverwezen naar een sportaanbieder) en een groter aanbod van sport voor senioren zullen we actief stimuleren.
- BBB Fryslân ziet waarde in het verbinden van sociale netwerken binnen de provincie, zodat zij elkaar versterken en een goede basis in de samenleving vormen (onderwijs, kinderopvang, (jeugd)gezondheidszorg, jeugdhulp, sport, cultuur en geloofsgemeenschappen).
- De grote rol van vrijwilligers en mantelzorgers in met name de ouderenzorg wordt erkend en gefaciliteerd door provinciaal ontwikkelingsmogelijkheden (trainingen/cursussen) en onderlinge verbondenheid te stimuleren.
- Er komt vanuit de provincie meer voorlichting en positieve aandacht voor de zorgsector in het basis- en voortgezet onderwijs. Werken in de zorg wordt gestimuleerd. Met voldoende handen aan het bed blijft ook in de toekomst de zorg voor mensen beschikbaar.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

- De provincie gaat de toegang tot universitair, HBO- en MBO-onderwijs verbeteren in onze provincie, Hiermee bind je bepaalde bedrijvigheid en voorkom je dat jongeren die willen studeren uit Fryslân vertrekken en hun leven buiten de provincie opbouwen.
- De provincie bevordert het toegankelijk maken van openbaar vervoer en binnensteden voor rolstoelgebruikers. Toegankelijkheid omvat ook het voorzieningenniveau, bijvoorbeeld openbare toegankelijke invalide toiletten in de stads- en of dorpskernen. Niet alles hoeft vanuit de overheid te komen, ook initiatieven van burgers en bedrijven kunnen hierin worden gestimuleerd.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 3: GEZONDE MAATSCHAPPIJ

“Omgeving, Landschap, Energietransitie, Windmolens/zonneparken”

OMGEVING & LANDSCHAP

Fryslân kent vele verschillende gebieden met eigen kenmerkende landschappen. Met het Waddengebied, de Zuidoosthoek, het Terpen- en Dijkengebied, de Noordelijke Wouden, de Veenpolders, het Lage Midden en Gaasterland vind je nergens anders zoveel verschillende landschappen als in onze provincie. Het betreffen allemaal landschappen waar we ons thuis in Fryslân voelen. BBB Fryslân hecht daarom grote waarde aan het behouden en conserveren van deze landschappen. Met het oog op het behoud en goedhouden van de bij Fryslân passende landschapselementen is het zaak dat de provincie middelen binnenhaalt die het landschap en de leefomgeving nog beter maken.

De afgelopen tijd zien we dat de druk op de Fryske ruimte alsmaar groter wordt. Vanuit de landelijke vraagstukken omtrent de energietransitie, woningkrapte en natuurontwikkeling wordt er vooral gekeken naar het buitengebied. In het verlengde daarvan is de provincie druk bezig om deze ruimtelijke thema's te vertalen naar provinciaal beleid. Zo wordt er al gewerkt aan een Regionale Energiestrategie (RES), Deltaplan van het Noorden en een uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Ondanks de toenemende druk is BBB Fryslân van mening dat de provincie zuinig met de ruimte in Fryslân om moet gaan en vooral ook voedselproductie, een eerste levensbehoefte, moet waarborgen. Andere opgaven moeten zoveel mogelijk gerealiseerd worden door bestaande ruimtes te gebruiken en het combineren van functies.

Daarnaast zien we in verschillende regio's binnen Fryslân dat het belang van het landschap en veilige leefomgeving niet vanzelfsprekend is. Zo hebben gas- en zoutwinning, veeninklinking, grondwateronttrekking en verzilting grote invloed op de bodem, landschap en de leefbaarheid. Daar vernemen we dat de veiligheid van de Friezen en de leefbaarheid op het platteland niet altijd op plek 1 staan. De recente plannen rondom Ternaard zijn daar een treffend voorbeeld van. Daarom willen we dat de provincie meer regie pakt bij de schadeafhandeling van gestapelde mijnbouwschade en de schade die veroorzaakt wordt door zoutwinning.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

ENERGIE (TRANSITIE)

Met de huidige planvorming voor de energietransitie (RES) raakt ons landschap en omgeving steeds vervuilerd met wind- en zonneparken om de opgelegde doelen vanuit Den Haag (vanuit het Klimaatakkoord) te behalen. Voor BBB Fryslân is het landschap evenveel waard als het klimaat. Daarom vinden we dat bijvoorbeeld zonnepanelen niet in het buitengebied horen zolang er nog lege daken en terreinen zijn. Datzelfde geldt min of meer ook voor het plaatsen van windmolens op land en water die vooral met subsidies energie opwekken die niet rechtstreeks bij de burger terecht komt. In dat opzicht moet de provincie meer de focus leggen op duurzame en landschapsvriendelijke energieopwekking, daar waar die ook gebruikt wordt. Met het stimuleren en faciliteren van kleinschalige en lokale initiatieven voor opwekking van duurzame energie, krijgen omwonenden direct de mogelijkheid om mee te doen en mee te profiteren. Hiermee wordt het eigenaarschap in het zelf opwekken, de kleinschaligheid en burgerparticipatie bevorderd. Bij de realisatie van de doelstellingen hoort de provincie de lokalen belangen van de inwoners voorop te zetten. Iedere inwoner moet het tempo van de energietransitie kunnen bijbenen. Om die reden moeten we openstaan voor alle vormen van duurzame en landschapsvriendelijke energieopwekking, zowel voor de huidige methodes als voor nieuwere technieken. Zo kan er decentraal waterstof opgewekt worden (waarmee het elektriciteitsnet ontlast kan worden) en kunnen ook agrarische ondernemers met mestvergisters hun regionale maatschappelijke functie uitbreiden door groen gas te produceren. Het combineren van functies en deze regionaal inzetten versterkt Fryslân. Ook staan wij achter het opwekken van kernenergie, dit is in een land als Nederland met zoveel druk op de ruimte de meest efficiënte manier van energieopwekking.

WINDMOLENS/ ZONNEPANELEN/BIOMASSA

BBB Fryslân wil dat de provincie de kansen voor hernieuwbare energie meeneemt in ruimtelijke en transitieplannen, om zo in de toekomst duurzame energiegebruik mogelijk te maken. De aanleg van zonneparken en windturbines moet in die planvorming zoveel mogelijk aan banden gelegd worden, zodat de kleinschaligere vormen beter tot hun recht komen. Dat houdt in dat er geen grootschalige zonneparken in het buitengebied komen zolang er nog voldoende mogelijkheden zijn voor de plaatsing van zonnepanelen op daken van woningen, bedrijven en/of als onderdeel

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

van de infrastructuur (snelwegen, spoorwegen, geluidsschermen) of restgronden die niet door hun ligging niet geschikt zijn voor landbouw. Voor de opwekking van windenergie ziet BBB Fryslân wel mogelijkheden om kleinschalige windturbines te plaatsen op industrieterreinen of bij agrarische bedrijven. Voor deze vorm van kleinschalige energieopwekking hoort de provincie een goede inpassing te geven in de omgeving. Daarbij pleiten wij voor een ruime afstand tussen woonhuis/bedrijfsgebouw en de kleinere turbine(s). Daarentegen willen we juist meer provinciaal beleid dat het gebruik van biogas/mestvergisting faciliteert en ondersteunt.

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- Via regiodeals (samenwerking Rijk en regio) willen we de regio's in Fryslân versterken, zodat we het landschap en de leefomgeving kunnen behouden en conserveren.
- De provincie stimuleert energiebesparing en ondersteunt isolatie/verduurzaming bij bestaande woningen en bedrijfsgebouwen.
- Het isoleren van monumenten en woningen moet makkelijker worden, provincie ondersteunt gebiedsinitiatieven en co-financiert vragen van lagere overheden.
- Aanleg van (grootschalige) zonne-energie terreinen wordt door de provincie zoveel mogelijk beperkt, zeker op landbouwgrond. Zonnepanelen worden allereerst geplaatst op daken van woningen, bedrijfsgebouwen, op geluidsschermen, of op bedrijventerreinen.
- Voor de energietransitie zet de provincie in op meer kleinschaligere duurzame energieopwekking, in plaats van grootschalige projecten.
- De provincie zet in op ondersteuning van kleinschalige energiecoöperaties, waar burgers meer zeggenschap, voordeligere tarieven en meer keuzevrijheid hebben.
- BBB Fryslân pleit voor het upgraden en betere benutting van het huidige elektriciteitsnetwerk zodat alle stroom die opgewekt wordt ook terug geleverd kan worden aan het net.
- De provincie ontwikkelt een pool van experts die hulp biedt bij een alternatieve energie-mix. Deze alternatieve energie-mix sluit mega wind- en zonneparken uit en zet volop in op kleinschalige zonne-energie, mono mestvergisters, rio-, aqua- en geothermie en decentrale waterstofproductie.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

- Wat betreft de BBB Fryslân sluit de provincie mega windparken uit en er komen geen windturbines op water en land. In plaats daarvan onderzoeken we hoe en waar we op kernenergie in kunnen zetten.
- In het veenweidegebied stuurt de provincie samen met Wetterskip Fryslân en grondgebruikers op flexibel en slim peilbeheer met HAKLAM(hoog als het kan, laag als het moet) als leidend principe.
- Er komt een schadefonds voor toekomstige mijnbouwschades. Dit fonds dient gevuld te worden met de financiële baten die de mijnbouwfirma's en de Rijksoverheid genereren.
- De verdere realisatie van het miljoenenproject Holwerd aan Zee wordt stopgezet. Het plan voor een doorgang in de zeedijk en aanleg van een getijdenmeer kent teveel onzekerheden en nadelen op gebied van het beheer, onderhoud en verzilting.
- Bij het dijkverstekingsproces tussen Koehool en Lauwersmeer zetten we in op een 'buitendijkse' verzwaring van de zeedijk.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 4: GEZONDE MAATSCHAPPIJ

“Leefbaarheid, Burgerparticipatie, Transparantie”

LEEFBAARHEID

Voor BBB Fryslân is een gezonde leefomgeving maatschappij een belangrijk aspect binnen onze provincie. Zaken als veiligheid, leefbaarheid en een gezond natuur- en boerenlandschap zijn essentieel voor de Fryske mienskip. Het verbeteren en ontwikkelen van een gezonde maatschappij behoort tot de kerntaken van de provincie. Toch merken we dat met name op het platteland de eerder genoemde kernwaarden (veiligheid, leefbaarheid en een gezonde natuur- en boerenland- schap) voor een gezonde maatschappij de laatste jaren in toenemende mate onder druk staan. Tot nu toe is de huidige provinciale politiek niet in staat gebleken om een duurzame en langjarige visie te maken op de ontwikkeling en het behoud van bijvoorbeeld het platteland, met al zijn unieke kenmerken, tradities, levenswijze en cultuurlandschap.

Voor de leefbaarheid in de provincie is het nodig dat er voldoende woonruimte is voor eenieder. Naast voldoende woonruimte is het van essentieel belang dat er ook andere (kleinschalige) voor- zieningen in de buurt zijn, zoals buurt- en wijkcentra, basis- en voortgezet onderwijs, centrum voor gezondheidszorg, huisarts, kinderopvang, sportaccommodaties en allerlei winkels. Nu zien we met name op het platteland dat bijvoorbeeld de zorginstellingen en wooncorporaties zich terugtrekken, de (kleinere) basisscholen dichtgaan, de huisartspraktijken stoppen. Ook bij de lokale ondernemers als de kroeg, bakker, slager, kapper of dorpswinkel krijgen te maken met een afnemende klandizie waardoor zij vaak moeten sluiten. BBB Fryslân vindt dat de provincie zich flink in mag spannen om juist deze voorzieningen weer op een ‘leefbaar’ niveau te krijgen, zodat iedereen in haar/zijn eigen buurt toegang heeft tot allerlei voorzieningen.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

BURGERPARTICIPATIE

BBB Fryslân streeft naar een provinciale overheid die met burgers (in plaats van over burgers) praat. Dit sluit ook aan bij de maatschappelijke ontwikkeling, waarbij we steeds beter op de hoogte zijn van wat er reilt en zeilt in onze omgeving. Om die reden vinden we het erg belangrijk dat inwoners op voorhand serieus mee kunnen praten bij beleid- en planvorming. Dat lukt nog niet echt met het huidige burgerparticipatiebeleid. Dit beleid heeft een veel te juridisch en bureaucratisch karakter en wordt nog te vrijblijvend door de provincie ingezet. Hiermee komt de burgerparticipatie in Fryslân niet goed uit de verf. De afwachtende houding van de provincie speelt daar volgens ons ook een rol in. Wij geloven dat burgerparticipatie werkt als je de burger ook opzoekt. Het opzoeken werkt volgens de BBB het best via de kanalen die voor die burger dichtbij en vertrouwd zijn. Dit kan o.a. door reguliere sociale netwerken (wijk- en streek en dorps-gemeenschappen, kerken, sportverenigingen, cultuurverenigingen) in te zetten. Kortom BBB Fryslân vindt dat participatie moet worden verankerd in provinciaal en gemeentelijk beleid. Daarbij gaat de provincie ook actief toetsen of de lagere overheden een betekenisvolle burgerparticipatie als instrument inzetten en of zij burgers daadwerkelijk centraal stellen in de beleidsvorming.

TRANSPARANTIE

BBB Fryslân wil een overheid die transparant te werk gaat en eerlijk is over de doelen en resultaten van het beleid. Transparantie maakt verantwoording richting de burger eenvoudiger en daarmee de overheid ook geloofwaardiger. De provincie hoort dienstbaar te zijn aan haar inwoners en integer te werk te gaan. We hechten waarde aan integriteit en transparantie zonder daar individuen of een groep van uit te zonderen. Wij bedrijven eerlijke en open politiek waarbij de mening- en besluitvorming zichtbaar en controleerbaar moet plaatsvinden in provincie en de lagere overheden. Waar beslotenheid noodzakelijk is voor goede besluitvorming legt de overheid achteraf verantwoording af over die noodzaak en over die besluitvorming in al haar facetten.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- B** Leefbaarheid (van het platteland) wordt ondergebracht bij het kerntakenpakket van het provinciaal bestuur.
- B** Voor alle inwoners – ‘boeren burgers en buitenlui’- voert de provincie een steden- en plattelandsbeleid, waarbij de leefbaarheid centraal staat.
- B** Op het platteland, in dorpen en buurtschappen zijn goede en voldoende voorzieningen aanwezig, zodat oud en jong zich thuis blijven voelen in hun eigen regio.
- B** Openbare voorzieningen als onderwijs, openbaar vervoer en gezondheidszorg blijven ook in de dorpen goed beschikbaar.
- B** Er komt provinciale inzet voor meer geld voor bemensing en toerusting van de politie op het platteland en het streven naar terugkeer van lokale politiestations.
- B** Kleine kernen en plattelandsgemeenten en organisaties die zich daar mee bezig houden worden gestimuleerd met voldoende financiële middelen om leefbaarheid in eigen regio te vergroten. Zo verdient elk dorp/wijk/buurt een eigen gemeenschappelijk onderkomen.
- B** Armoede en sociale uitsluiting in de provincie wordt bestreden met een verbeterde ondersteuning van hulporganisaties en voedselbanken.
- B** Vrijwilligersorganisaties en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers worden zoveel mogelijk ondersteund.
- B** De provincie legt verantwoording af over participatie op eigen terrein maar ook over dat van lagere overheden in de provincie.
- B** De provincie is er om inwoners te ondersteunen krijgt een oplossingsgericht en hulpvaardig karakter. Het motto was, “ik vertel je of het mag en wat je niet mag” het motto wordt: “samen op zoek naar wat er kan”.
- B** De provincie zet sociale structuren actief in voor de verbetering van participatie, op wijk, stad, dorp en streekniveau. Het enthousiasme van de samenleving benutten we zoveel mogelijk. Individuele inwoners of georganiseerden hebben het recht om taken over te nemen (Right to Challenge).

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

- De provincie zit initiatieven van ondernemers, verenigingen en inwoners zo min mogelijk in de weg met regels en vergunningen en denkt proactief mee bij initiatieven van burgers en bedrijven.
- Op provinciaal niveau investeren we in het betrekken van de burger bij beleidsvorming. Wanneer gepast organiseren we een correctief (digitaal) referendum (bindend) op basis van significante opkomst van een relevante groep en gekwalificeerde uitslag.
- Provincie Fryslân wordt transparanter, zowel over gevoerd als te voeren beleid, legt verantwoording af over haar bijdrage en optreden in het licht van haar doelstellingen en verantwoordt doelmatigheid van beleid en bestedingen.
- Provinciaal bestuur, beleid, resultaat en impact worden toegankelijker (digitaal) voor alle burgers en bedrijven, en ook de provinciale uitvoeringsorganisatie. De provincie ondersteunt gemeenten ook in deze digitale toekomst.
- De ambtelijke organisatie van de provincie reageert snel en adequaat op vragen/berichten/klachten van inwoners. Ze is transparant over het proces, maakt duidelijk welke stappen er ondernomen worden en verzekert passende voortgang.
- De provincie is zorgvuldig met delen van informatie over burgers en bedrijven en respecteert privacy van haar inwoners.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 5: GEZONDE MAATSCHAPPIJ

“Erfgoed, Cultuur, Tradities, Taal, Sport”

ERFGOED, CULTUUR, TRADITIES

Als BBB Fryslân menen we dat de leefbaarheid van wijk, stad, dorp en streek versterkt wordt, wanneer inwoners met cultuur en cultureel erfgoed verbonden zijn. Het bewust zijn van de cultuur en historie van onze 11 steden en 412 dorpen is een groot goed en we zijn van mening dat de provincie alle inwoners van Fryslân daarin moet meenemen. Het cultureel erfgoed en landschap van Fryslân verdient het om goed beschermd en bewaard te blijven, zodat we het aan een nieuwe generatie door kunnen geven. Waar mogelijk stellen we erfgoed open voor burgers en/of geven we het een economische waarde of functie zodat het verleden in het heden en de toekomst een plaats heeft. Datzelfde geldt voor de Fryske cultuurinstanties, die in onze maatschappij een verbindende factor hebben. Zo beleeft men cultuur vaak samen; als bezoeker of als maker, in een theaterzaal, dorps huis of bibliotheek.

Binnen onze cultuur zijn ook talloze schatten aan tradities en gewoontes verankerd die bijdragen aan datgene wat ons identificeert. Denk hierbij aan de Elfstedentocht (in al zijn vormen), concoursen, vee- en paardenkeuringen en braderies/dorpsfeesten die invulling geven aan onze Fryske cultuur. BBB Fryslân is van mening dat deze tradities voortgezet dienen te worden en dat deze vanuit de provincie en gemeenten gestimuleerd worden.

TAAL

Onze maatschappij en cultuur is onlosmakelijk verbonden met de Fryske taal. Onze Fryske taal is als tweede Rijkstaal een belangrijke drager van onze identiteit en heeft een bindende factor in de Fryske ‘mienskip’. Als herder van de taal staat de provincie, samen met het Rijk, gemeenten en het Wetterskip aan de lat voor het behoud en stimuleren van het Frysk. Zo moet de provincie er bijvoorbeeld op toezien dat in basis- en voortgezet onderwijs het vak Fryske taal en cultuur wordt gegeven, maar ook dat er voldoende bevoegde leerkrachten opgeleid zijn en lesmaterialen ontwikkeld worden.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

SPORT

Een gezonde Fryske maatschappij wordt vormgegeven door de tradities en cultuur binnen onze provincie. In het verlengde daarvan zijn sporten als schaatsen, fierljeppen, kaatsen en skûtsjesilen van onschatbare waarde voor onze cultuur en maatschappij. Helaas zien we dat bij met name de 'Fryske' sporten als kaatsen, fierljeppen, korfbal, touwtrekken de ledenaantallen fors afnemen. BBB Fryslân streeft met de oprichting van een "Akademy foar Fryske Sporten" ernaar om de neerwaartse trend bij deze sporten te doorbreken. De academie kan daarbij ook sportkennis en expertise van diverse disciplines bij elkaar brengen en geeft tevens jongeren de kans om in de genoemde sporten zich te ontwikkelen.

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- ▣ Iedere kern van de provincie heeft recht op een eigen dorpshuis of ontmoetingscentrum, dat een plaats biedt aan culturele uitingen voor maatschappelijke en sociale activiteiten en verbinding. In het landelijk gebied verbinden we de locaties met andere functies, bijvoorbeeld de functie bibliotheek of een (gemeentelijk) overheidsloket.
- ▣ De provincie geeft, in samenwerking met eigenaren, bedrijven en lagere overheden, meer aandacht aan het cultureel erfgoed en tradities. Daarbij is het beleid gericht op het bieden van continuïteit op individueel niveau. Waar mogelijk geven we het verleden een functie in het heden en geven we het speciale een plaats in ruimtelijke ontwikkeling.
- ▣ Wij willen dat inwoners en bezoekers van de provincie Fryslân verbonden worden en blijven met de kunst en cultuur die de provincie te bieden heeft. We stimuleren lokale initiatieven die zich inzetten voor de wijk, dorp, streek en stadsculturen.
- ▣ De provinciale ondersteuning van kennis, kunde en middelen wordt evenrediger verdeeld met meer focus op musea en andere culturele instellingen in met name het buitengebied. Hiermee wordt deelname aan cultuur, kunst en sport voor iedereen toegankelijker.
- ▣ Bij de uitvoering van ons kunst- en cultuurbeleid leggen wij waar mogelijk een inhoudelijke relatie met economie, toerisme en ruimtelijke ontwikkeling van onze steden, dorpen en buitengebied. We zoeken daarin actief naar mogelijkheden mensen te verbinden.

qBBB

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

- De provincie in samenwerking met gemeenten faciliteert de instandhouding van een lokale bibliotheekvoorziening. Dit kan bijvoorbeeld geïntegreerd worden in een dorps huis of ontmoetingscentrum. Een bibliotheekvoorziening vervult een centrale rol op het gebied van kennisdeling en uitwisseling voor jong, kan een belangrijke schakel zijn in de aanpak van laaggeletterdheid en bevordering van digitale inclusie en zelfredzaamheid.
- De Fryske taal wordt binnen de provincie zoveel mogelijk bevorderd.
- De provincie draagt zorg voor een beter tweetalig (Frysk/Nederlands) onderwijs op de lagere en middelbare scholen.
- In het provinciaal sportbeleid wordt het accent gelegd op de breedtesport, zodat iedereen aan sport kan deelnemen.
- Voor het behoud van typische Fryske sporten wordt er door de provincie samen met andere sportpartners een “Akademy foar Fryske Sporten” ontwikkeld.
- De provincie (als aandeelhouder) zet alles in het werk voor structurele Rijkssteun om het ijsstadion Thialf, het kloppend hart van het (top)schaatsen, open en financieel gezond te houden.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 6: GEZOND WONEN

“Wonen, Inrichting, Bestemmingsplannen”

WONEN IN EIGEN BUURT

Ook in onze provincie neemt de woningnood steeds meer toe. Door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing, groei eenpersoonshuishoudens en instroom van statushouders en/of arbeidsmigranten neemt het woningtekort in Fryslân toe. Hierdoor blijft het voor met name jongeren, maar ook ouderen, lastig om in hun eigen buurt te wonen. In dat opzicht vindt BBB Fryslân dat iedere burger er recht op heeft om in haar of zijn regio te blijven wonen. Zo voorkom je de leegloop van het platteland en behoud je de leefbaarheid van verscheidene regio's binnen onze provincie. BBB Fryslân streeft er dus naar dat de provincie op het gebied van woningbouw een regierol inneemt.

INRICHTING EN BESTEMMINGSPANNEN

Onze dorpen en steden verschillen van elkaar, maar één ding hebben ze gemeen: dorp en stad moeten een fijne plek zijn om te wonen en te leven. We moeten bouwen maar tegelijkertijd zorgen dat de leefomgeving groen en gezond blijft. Op dit moment is de woningvoorraad in de provincie te beperkt en dat betekent dat er woningen gebouwd moeten worden. Uit prognoses van de provincie blijkt dat de woningvraag (10.150 woningen tot 2030) en klaarliggende (bestemmings) plannen voor nieuwe woningen (10.200 woningen tot 2030) er nog een grote bouwopgave ligt te wachten om aan de woningvraag te voldoen. BBB Fryslân wil de woningbouw concentreren in bestaande dorpen en steden, met (bestaande) voorzieningen dicht bij huis. Dat doen we door herstructurering, inbreiding en verdichting. We bevorderen de transformatie van leegstaande gebouwen zoals kantoren. Tevens wil BBB in dorpen waar voldoende ruimte is mensen in de gelegenheid stellen een zogenaamde ‘kangoeroewoning’ gestalte te geven, bijvoorbeeld door het plaatsen van een ruim tuinhuisje, zodat zij zorg kunnen bieden aan hun ouders en woonlocaties doorgegeven kunnen worden over generaties. Belangrijk is ook dat er voldoende woningen voor jongeren op het platteland komen. Zo wordt de diversiteit van jong en oud op het platteland behouden en leegloop voorkomen. Leegloop leidt tot verpaupering en on-leefbaarheid. Hierbij zien we graag dat de provincie en gemeenten bij het toewijzen (sociale huur) of verkoop van een nieuwbouwwoning, eerst kijken naar mensen met een lokale binding.

PS VERKIEZINGSPROGRAMMA FRYSLÂN

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- B** Kern van de bouwopgave in de provincie wordt gelegd in het stedelijk en dorpsgebied, door zoveel mogelijk op lege en beschikbare plekken binnen de dorpen en kernen te bouwen blijft het unieke cultuurlandschap en de ruimte voor landbouw en natuur behouden. Niet uitbreiding, maar inbreiding en eventueel hoogbouw toepassen om de ruimte efficiënt te benutten.
- B** Er komen voldoende woningen voor jongeren en doorstromers op het platteland. Zo wordt de diversiteit van jong en oud op het platteland behouden en leegloop voorkomen.
- B** Er komt provinciaal beleid dat bij het toewijzen of verkoop van een woning, voorrang verleent aan mensen met een lokale binding.
- B** In steden, dorpen en buitengebied waar voldoende ruimte is maakt de provincie de bouw van zogenaamde tiny houses en/of kangoeroewoningen mogelijk alsmede het opsplitsen van boerderijen in meerdere wooneenheden.
- B** Provincie bevordert in steden en de grotere kernen gestapelde woningbouw die passend is bij de directe (leef)omgeving.
- B** De provincie moedigt de gemeenten aan om voor elke wijk of dorp een wijk-woonplan te maken samen met bewoners, met meer aandacht voor tijdige inspraak bij maatregelen in de directe leefomgeving op het gebied van wonen, verblijven, groen, milieu, veiligheid, sociale cohesie en infrastructuur.
- B** We stellen een provinciaal 'Aanjaagteam' in, zodat er sneller woningen gebouwd kunnen worden. In dit team zitten mensen van de provincie, gemeenten, de woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars en eventuele deskundige inwoners.
- B** Provincie maakt provinciaal beleid dat grenzen stelt aan de recreatieve verhuur van woningen met een woonbestemming en aan bezit/bewoning van een tweede woning.
- B** De provincie trekt zich terug uit het Noord-Nederlandse 'Deltaplan van het Noorden'. (Een plan voor de bouw van 220.000 woningen in Noord-Nederland, in ruil voor investeringen vanuit het Rijk voor de Lelylijn en bestaande trajecten).

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 7: GEZONDE ECONOMIE

“OV, Bereikbaarheid, Infrastructuur”

OPENBAAR VERVOER EN BEREIKBAARHEID

BBB Fryslân vindt toegankelijk openbaar vervoer met goede verbindingen van en naar steden en dorpen essentieel. De provincie, als vergunningverlener voor regionaal openbaar vervoer, dient er voor te zorgen dat verbindingen tussen steden, dorpen en het buitengebied versterkt worden. Daarbij kan een betere beschikbaarheid, een hogere rijkfrequentie en betaalbare prijzen het gebruik van openbaar vervoer stimuleren. We willen daarbij werken aan maatwerkoplossingen, in de wetenschap dat de vraag naar openbaar vervoer voor verschillende doelgroepen en/of regio's verschillend kan zijn. Voor alle soorten van mobiliteit kan informatie en technologie de beschikbaarheid verbeteren en de kosten verlagen, denk hierbij aan een beter functioneren van de 'Opstapper' en het optimaliseren van een deelfiets/scooter/auto.

Mobiliteit is voor ons als BBB Fryslân heel erg belangrijk. Grote gebieden van ons land zijn jarenlang achtergesteld als het aankomt op bereikbaarheid. Dit heeft mensen achtergesteld in het najagen van studies, carrières, en het bezoeken van families. Betere verbindingen met de rest van het land zorgt voor een goede ontsluiting van Fryslân. Momenteel wordt als oplossing gekeken naar het mogelijk aanleggen van de 'Lelylijn (een nieuwe treinverbinding tussen de Randstad en het Noorden) die de bereikbaarheid tussen het westen en Fryslân kan verbeteren. Tegelijkertijd zien wij ook een keerzijde aan de Lelylijn. Zo is de kans groot dat de Lelylijn ertoe zal leiden dat er op grote schaal mensen uit de Randstad naar Fryslân trekken. Hiermee komt onze cultuur, taal, tradities en manier van leven (mienskip) onder druk te staan. Daarom pleiten wij ervoor dat de provincie en het Rijk eerst kijken naar de bestaande knelpunten in de verbinding met het Westen van het land.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

(DIGITALE) INFRASTRUCTUUR

Naast het maatwerk in het openbaar vervoer wil BBB meer inzetten op slimme toepassingen die de doorstroming op de wegen verbetert. Meer “groene golf” en slimme verkeerslichten voor verschillende verkeersgebruikers op diverse wegen. Meer technologie in de organisatie van stads- en streekvervoer en het gebruik van technologie om benutting van de infrastructuur te optimaliseren. Tevens willen wij samen met gemeenten zorgen we dat alle belangrijke knooppunten en woon-, school- en werklocaties zijn verbonden door goede hoofdfietsroutes. Hier kunnen elektrische fietsers, maar ook ‘gewone’ fietsers, ouderen en scholieren veilig en comfortabel gebruik van maken.

Op het gebied van fietsen hebben we in Fryslân een mooi netwerk aan fietspaden van ongeveer 2000 kilometer. Omdat er de laatste jaren meer gebruik wordt gemaakt van de fiets als vervoersmiddel hecht BBB Fryslân grote waarde aan goede en veilige fietspaden. Ook in en rondom de steden is dit van wezenlijk belang. Scholieren en woon- werk fietsverkeer moeten gebruik kunnen maken van veilige fietsroutes. Dit betekent dat onderhoud en optimalisatie de komende jaren aan de orde zullen zijn. De mooie routes door Gaasterland, de pontjes routes die o.a. door de Alde Feanen, Súdwest Fryslân maar ook in het noorden en langs de Friese meren gaan zijn daarnaast ook van belangrijke waarde. Voor toeristen en recreanten zijn dit bijvoorbeeld aantrekkelijke fiets gebieden.

Inmiddels is een deel van de provincie reeds aangesloten op een glasvezelnetwerk. BBB Fryslân schaaft glasvezel onder essentiële infrastructuur, net als energie en water, omdat het bijdraagt aan verbinding en ontwikkeling voor mensen in de stad en op het platteland. Dit geldt ook voor beschikbaarheid van draadloze verbindingen voor mobiele toepassingen. Beschikbaarheid, veiligheid en betaalbaarheid staan centraal in provinciaal beleid zodat deze infrastructuur ook ingezet kan worden voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zoals participatie in beleid en bestuur, transparantie, mobiliteit, zorg, eenzaamheid, overheidsdienstverlening.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

SPEERPUNTEN BBB FRYSLÂN:

- De provincie bestrijdt vervoersarmoede en biedt met regelingen voor stad, streek en dorp oplossingen die de leefomgeving verbeteren.
- De provincie verbetert ov-verbindingen tussen steden en platteland en breiden deze uit. We versterken, in plaats van strekken, de buslijnen in de stads- en dorpskernen en verbeteren vervoer op afroep.
- De provincie zet digitalisering in om bereikbaarheid en toegankelijkheid van het openbaar vervoer te verbeteren.
- Er wordt provinciaal meer ingezet op mogelijkheden voor delen van vervoersmiddelen (auto, scooter, etc.).
- De provinciale opcenten op de wegenbelasting van Fryslân wordt gelijk getrokken met het landelijke gemiddelde.
- De provincie zorgt voor veilige en goed onderhouden provinciale wegen en fietspaden.
- Andere spoortrajecten worden eerst geoptimaliseerd, pas daarna kijken we of een mogelijke aanleg Lelylijn wenselijk is.
- De provincie vergroot de veiligheid op de Friese vaarwegen door de zichtlijnen op het water te verbeteren. Om die reden zal wildgroei van struiken en bomen worden tegengegaan en daar waar nodig worden teruggesnoeid.
- Provincie versnelt verdere digitalisering in processen van bestuur, participatie en uitvoering, maar wel met oog voor de inwoners die niet digitaal vaardig zijn. Ook voor hen moet de provincie toegankelijk blijven.

DE STEM VAN EN
VOOR FRYSLÂN

HOOFDSTUK 8: GEZONDE ECONOMIE

“Lokaal, MKB, Bedrijvigheid, Recreatie

LOKAAL

In Fryslân gaat BBB werken aan een krachtige en gezonde Fryske economie die bijdraagt aan het welzijn en de welvaart van onze provincie. Met een ruimere regelgeving krijgen bedrijven en ondernemers de kans en ruimte om te blijven ondernemen en innoveren, zonder teveel gehinderd te worden door een centrale provinciale overheid. BBB Fryslân zet hierbij vooral in op het ondersteunen van de lokale economie die bijdraagt aan de leefbaarheid en het behoud van het mooie en diverse landschap van de provincie.

MKB

Van oudsher zijn Friezen ondernemend van aard. Dat valt ook terug te zien in het MKB (midden- en kleinbedrijf), waar vele eenmanszaken, familiebedrijven en andere midden- en kleine ondernemingen de kurk zijn waarop de Fryske economie drijft. In deze sector komen ondernemerskracht en ambacht bij elkaar. Helaas merken we de laatste tijd dat er binnen het MKB (maar ook hierbuiten) een tekort is aan praktisch opgeleiden. De zogenaamde ‘wrotters met gouden handen’ als de timmerman, stukadoor, elektriciens en loodgieter zijn op dit moment hard nodig om met name onze lokale economie draaiende te houden. Als het aan BBB Fryslân ligt, gaat de provincie de technische beroepen meer waarderen en de nieuwe aanwas ervan beter stimuleren door onder meer te werken aan het weer opzetten van de oude beroepsopleidingen en het stimuleren van een leer/werk traject voor jongeren en iets oudere herintreders/beroepsswitchers.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

BEDRIJVIGHEID

Met meer ondernemers- en innovatieruimte trachten we de economische positie van de Friezen en Fryslân te verbeteren. Op dit moment ligt het gemiddelde jaarlijkse inkomen van een Fries huishouden bijna 10 procent lager dan het landelijk gemiddelde. Om die reden zijn investeringen in innovatie, ondernemerschap en versterking van internationale positie nodig om het economische klimaat van onze provincie krachtiger en gezonder te maken. Aanwas van nieuwe bedrijven en doorgroei van bestaande bedrijven dragen bij tot versterking en vernieuwing.

BBB Fryslân maakt zich dus sterk voor voldoende verschillende vormen van bedrijvigheid in de provincie die genoeg diversiteit bieden. Hiermee willen we de (jonge) arbeidskrachten, zzp'ers en ondernemers behouden voor onze provincie. Daarom is het zaak dat de provincie de verscheidenheid aan bedrijven, beroepen en opleidingen faciliteert en stimuleert om de economische groei in de regio te bevorderen. Hier betreft het vanzelfsprekend een economische groei die niet ten koste gaat (maar juist ten bate) van het landelijk gebied.

RECREATIE

oudsher vindt er al recreatie plaats in onze waterrijke provincie. Al vele decennia trekken binnen- en buitenlandse toeristen over onze provinciegrenzen om te genieten van de schone wateren, groene weiden en statige bossen. Binnen Nederland vervult onze provincie een aanzienlijke recreatiefunctie en daarmee is het tevens een belangrijke aanjager voor de Friese economie. We hebben het dus over een belangrijke sector die jaarlijks een kleine 1,5 miljard euro genereert en met ruim 20.000 banen flink bijdraagt aan de Fryske werkgelegenheid. Naast de enorme economische impuls dragen goede recreatieve voorzieningen ook bij aan de gezondheid en leefbaarheid van de provincie. Het is zaak dat de provincie het recreatief ondernemerschap op een zodanige manier stimuleert dat toerisme en (dag-)recreatie ook voor de inwoners van de recreatiegebieden een positieve ontwikkeling blijft. Door bijvoorbeeld provinciaal in te zetten op het 'jaarrond' toerisme komt er een beter spreiding in de instroom van toeristen en dagrecreanten, waardoor de sector ook meer kan inzetten op vaste banen.

DE STEM VAN EN VOOR FRYSLÂN

PROVINCIALE SPEERPUNTEN:

- Er komt binnen de provincie voldoende ontwikkelingsruimte voor ondernemers. Zo blijven familiebedrijven behouden en kunnen starters en MKB zich economisch ontwikkelen.
- De provincie investeert structureel in innovatie- en onderzoek zodat onze ondernemers aan de (wereld)top kunnen blijven produceren.
- Inzetten op goede schone energievoorziening voor bestaande en nieuwe bedrijven.
- De verduurzaming van energie mag geen belemmering zijn in de dagelijkse bedrijfsvoering maar is wel een pré voor bedrijven om in Fryslân.
- De provincie faciliteert kansrijke startende bedrijven (startups). Via de NOM (Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland)
- De provincie hecht belang aan een gezonde visserijsector, en gaat de visserij vanuit Fryske havens en ook de binnenvisserij ondersteunen. De visserij moet in het IJsselmeer, het Lauwersmeer, de Waddenzee en de Noordzee niet onmogelijk gemaakt worden door industrialisatie, energiewingebieden of natuurgebieden.
- De provincie stimuleert de ontwikkeling van het toerisme en de recreatie en zet vooral in op 'jaarrond' toerisme.
- De provincie bevordert de netwerken tussen de toeristische en recreatieve trekpleisters. (vaarwegen, fietspaden, arrangementen, campings)
- In provinciaal beleid wordt er ruimhartig omgegaan met (nieuwe) kleinschalige recreatie-initiatieven